

ФОРМУВАННЯ АНАЛІТИЧНОГО ІНДЕКСУ БАЛАНСУ МІГРАЦІЙНИХ ФАКТОРІВ ПРИ РУСІ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ МІЖ МІСЬКИМИ ТА СІЛЬСЬКИМИ ПОСЕЛЕННЯМИ

Філяк М.С.

Кандидат економічних наук, докторант
Львівський університет бізнесу і права, Україна

Завадовська Ю.Ю.

Здобувач
Львівський університет бізнесу і права, Україна

1. Міграційний приплив із села у мегаполіс.

Наприкінці XIX сторіччя більшість українських, а також східноєвропейських сіл були поселеннями з глинобитною забудовою, без водогону чи каналізації, сполучені всередині ґрунтовими дорогами чи просто витоптаними стежками. Частині людей здавалося нестерпним життя у таких поселеннях, де погано очищена горілка та окремі народні святкування були ключовими розвагами. Відсутність перспективи, патріархальність та складнощі із самостійним вирішенням питання сім'ї та шлюбу, як і питання майнового спадкування та фінансового статусу були ключовими факторами виштовхування із села у міста, - які, натомість, пропонували свободу вибору та фінансову незалежність, а також більш вишукані та цікаві розваги, елементи культурного життя та кращі можливості освіти. На фоні капіталістичної індустріалізації, фактично індустріальної революції 2-ї хвилі, у тому періоді відбулося збалансування кількості трудових ресурсів - їхній надлишок скоротився у селах, а у містах дефіцит робочих рук та жвавих мізків був заповнений. Непривабливе становище сіл було таким потужним відштовхувальним фактором для молоді, що відтік з сіл на нашої території (не враховуючи фактору 2-ї світової війни) більш-менш скоротився у 1950-х, але знову поновився у 1970-х.

Для визначення того, як міграційні тенденції можуть впливати на картину справ у селі та місті, пропонується використовувати багатофакторний індекс, який складається з 4 частин. Верхній квадрант з 2 сегментів - це пропозиція та привабливість села і виштовхуючі фактори. нижній квадрант - це пропозиція та привабливість міста та стимулюючі фактори, які визначають швидкість, масштаб, характер, та наслідки міграційного руху. Поглянувши на стан індексу, можна легко зрозуміти, чи перейдені межі збалансованості у міграції та яких наслідків очікувати як для села, так і для міста у перспективі одного періоду стратегічного планування. Наскільки виснажливою є міграція у місто з села? Як присутність у місті його нових громадян вплине на його лице та економіку? Наскільки села будуть спустошеними та як це відіб'ється на їхній функції постачання їжі та сировини? Які наслідки це матиме для регулювання темпів народжуваності та смертності? Ці питання можна частково побачити у індексі, ключовими визначниками якого є наведені вище ключові питання.

2. Міграційний вплив із мегаполіса як наслідок війни чи небезпечного середовища.

Місто Київ під час війни, а саме восени 2022 року, виглядає відносно мирним, але

мегаполіс пережив атаки та спроби захоплення на ранній стадії війни у лютому-березні 2022 року. Так мало людей на вулицях і у транспорті. Немає натовпів тих людей, які не сплять до пізньої ночі. На вокзалах лише 20 процентів тих, хто там зазвичай заходився протягом дня. Немає переповненого громадського транспорту. Водночас, на вулицях стало більше людей з розумними поглядами та коректнішою мовою. Стало в десятки разів менше маргінальних прошарків. Майже не видно дрібних шахраїв, які намагалися обманом заробити на мігрантах. Немає довгих рядів тих, хто пропонує койко-місця для поденних працівників. Немає натовпів бідних робітників, які шукають заробіток, гуртуючись на площі перед метро «Вокзальна». З-поміж таксистів залишилася третина. Ціни на деякі послуги впали до адекватного рівня та сервіс дещо покращився. Ймовірно, з міста поїхали ті, хто будував його і заради кого воно і жило. Це майже завжди не корінні кияни. Переважно до війни – це трудові мігранти з інших міста та областей, які і збудували це місто таким, яким ми його знали до війни. Часто в них не було ліцензій і вони працювали нелегально. Дехто з них взагалі не працював, а жили шахрайством. Ці величезні кількості мігрантів і створювали попит на завищені ціни, на бурхливе життя до третьої ранку, це саме вони і стояли у автомобільних заторах та саме вони не витримували стресу та сходили з глузду в метро чи за кермом на широкосмугових трасах. Це все вони, а не ті, хто жив у Києві 2-3 покоління – тобто зовсім не корінні кияни.

З цього погляду видається трохи дивним те, наскільки незбалансовано розвивалася територія цього мегаполісу. Це було велике місто, де все дороге, нервово і напружено, і водночас – це було джерело прибутку вище середнього, а для наближених до влади – раптовий шанс розбагатіти. Україна не є виключенням у цьому прикладі. Можливо, дещо збалансованіше виглядає Західна Європа, і то не всі країни, а наприклад, Бельгія. Лише нещодавно, за пару років до війни, Україна почала інвестувати у збалансування, тобто розвиток сіл та сільських громад, невеликих міст.

Таким чином, природно припустити, що у кожному мегаполісі більшість мешканців- це мігранти, заробітчани, які частково прагнуть асиміляції. Якщо у тебе є, де жити у місті, і ти маєш якийсь дохід, то ти не будеш працювати по 10-12 годин на добу, рано ставати і їхати кудись годину у метро по справах, щоб зробити кар'єру або додатково заробити. На фоні ще недавньої ситуації глибокої кризи у селах та невеликих містах разом із практикою розкрадання їхніх бюджетів у недалекому минулому, вибір для тих, хто хоче більшого, складався однозначний – лише їхати до мегаполіса, інакше у селі шанси на комфортне життя були низькими. Ймовірно, загалом модель розвитку виглядає приблизно так: мегаполіс кооптує найбільш гідні кадри з села, вони розвиваються та приймають політику розвитку, насаджену чи створену в місті. Потім з цією політикою вони можуть виступати «агентами змін», якщо місто вирішить скерувати їх знову у сільську місцевість, щоб впроваджувати там бачення і політику цього великого міста. Переважно, втім, здібні заробітчани шукають собі місце не в селі, а у мегаполісі чи скоріше, біля нього, на комфортних посадах та у приміських зонах, коли досягнення вже відбулися і вже немає сил рухатися далі. Місто подякує їм та набере собі нових «агентів змін» з числа голодних, мотивованих, амбіційних чи незадоволених заробітчан. На певному етапі колишні заробітчани, які видихлися, зрозуміють, що вони не можуть так просто проїдати у дорогому місті свої заробітки, не докладаючи супер-зусиль, які раніше. Декому доведеться робити вибір щодо переселення або оптимізації своїх витрат. Як правило, заробітчани добре усвідомлюють, що десь в 45-50 років їхні сили для перетворень закінчаться і тому до цього віку їм потрібно видертися на рівень самодостатності. Вони могли би працювати і досягати і в старшому віці, але вони забагато працювали

у молодості та витратили свій життєвий ресурс занадто рано, тобто прискореними темпами.

У плануванні розвитку малого міста місцеве самоврядування повинно обов'язково враховувати фактор наявності поряд мегаполіса та весь букет плюсів та мінусів, які з цим пов'язані. У цьому випадку мале місто повинно будувати стратегію «взаємодії з мегаполісом – порохотягом ресурсів», який «висмоктує» життєві сили і лише частково повертає їх у вигляді накопичень. Якщо у країні політика скерована на збалансування різниці у якості життя між містом та селом, то характер взаємодії буде одним, а якщо країна фактично негласно сприяє гіпер-урбанізації, то політика розвитку малого міста має бути іншою.

Схоже, що зараз, під час війни, у місті також поменшало культурних та інформаційних факторів впливу, що формували субкультуру «freak» та «маргиналів». Тепер рекламісти розуміють, що з міста поїхали всі ті, хто був готовий палити свої заощадження, купуючи непотрібні «цяцьки-бряцьки», які рекламувалися до війни. На майбутнє місту варто серйозно переосмислити процес формування свідомості та «розвитку» тих чи інших верств суспільства у місті. Так, продаж «цяцьок-бряцьок» приносив непоганий дохід, але формування інфантильної та freak-субкультури серйозно деформувало навіть зовнішній імідж міста. Місто, традиційно, повинно ставити собі питання: а чи не занадто багато freak-культури вони пропагують і чи не знищує це у мирний час продуктивні верстви, які, власне, і створюють реальний ВВП.

Список використаних джерел:

1. Як ефективно керувати агломерацією. URL: <https://bigkiiev.com.ua/kak-effektivno-upravlyat-aglomeratsiej/> (дата звернення 10.12.2022).
2. The Bells And Whistles Of The Sales Funnel. URL: <https://www.advertising.com.my/the-bells-and-whistles-of-the-sales-funnel> (дата звернення 12.12.2022).
3. Price, Marie & Benton-Short, Lisa. (2008). Migrants to the Metropolis: The Rise of Immigrant Gateway Cities. URL: https://www.researchgate.net/publication/260749306_Migrants_to_the_Metropolis_The_Rise_of_Immigrant_Gateway_Cities (дата звернення 12.12.2022).